

Den Haag, 06 oktober 2025

Kenmerk B-25-056

Onderwerp **VNCI reactie consultatie Wet crisisbeheersing en brandweezorg**

Inleiding

De Koninklijke Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie (VNCI) en Stichting CaBO hebben kennisgenomen van het Wetsvoorstel crisisbeheersing en brandweezorg, voorheen Wet veiligheidsregio's.

Het voorstel is o.a. bedoeld om een verbeterslag te maken op het gebied van bovenregionale en landelijk samenwerking, zowel tussen de veiligheidsregio's onderling als tussen het Rijk, de veiligheidsregio's en andere crisispartners; ook dient er risicogerichter samengewerkt te worden.

Onze reactie is opgebouwd uit een algemene reactie en een artikelsgewijze reactie.

Onze algemene reactie heeft betrekking op de volgende onderwerpen: publieke-private samenwerking, uitkomsten van OVV onderzoeken, risicogerichte brandweezorg, energietransitie en grootschalige en gelijktijdige incidenten.

Algemene reactie

1. Publiek-private samenwerking op het gebied van gevaarlijke stoffen

De VNCI en Stichting CaBO onderschrijven de visie m.b.t. de versterking van de bovenregionale en landelijke brandweezorg en ziet daarbij een rol weggelegd voor de Bedrijfsbrandweren (BBW) van haar achterban als crisispartner bij grootschalige incidenten met gevaarlijke stoffen, zowel op een bedrijfslocatie als tijdens vervoer. Daarbij speelt met name het aspect van publiek-private samenwerking (PPS) een belangrijke rol, aangezien onze achterban gevaarlijke stoffen produceren en er dagelijks mee werken. Daarom zijn zij op de hoogte van de risico's van die stoffen, hebben de kennis en materieel om incidenten adequaat te bestrijden en zijn daarin opgeleid, getraind en geoefend.

Uit eigen initiatief heeft een aantal grote bedrijfsbrandweerorganisaties in ons land, te weten: Gezamenlijk Brandweer Rotterdam, Dow Terneuzen, Shell Moerdijk en Sitech Geleen op Chemelot zich verenigt in het Platform Industriële Incidentbestrijding (PII) met als doel elkaar, maar ook de publieke brandweer te ondersteunen bij incidenten met gevaarlijke stoffen. Deze PPS samenwerking is ook belangrijk om materieel en blusmiddelen te kunnen uitwisselen, waardoor de efficiëntie van een inzet wordt verhoogd. Dat is ook mede van belang om de maatschappelijke acceptatie van het gebruik en het vervoer van gevaarlijke stoffen te behouden. Het efficiënt afhandelen van een incident is tegenwoordig een 'must', aangezien in de huidige maatschappij dat ook eist van bedrijven.

2. Uitkomsten van onderzoeken van de OVV

Ook de publiek-private samenwerking op het gebied van incidentbestrijding van gevaarlijke stoffen wordt ondersteund door de aanbevelingen van Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV). We verwijzen onder meer naar de stuwaanvaring bij Grave in 2019, de treinbotsing in Tilburg in 2015 en de brand bij Chemie-Pack in Moerdijk in 2011. In deze rapporten komen diverse aspecten uit het wetsvoorstel aan de orde, maar ook aanvullende adviezen worden gegeven om te komen tot een verbeterslag m.b.t. samenwerking tussen diverse partijen bij een calamiteit. De hoofdboodschap uit deze OVV rapporten onderstreept het belang van (boven)regionale samenwerking en inzet van deskundige private crisispartners, zoals BBW die snel en adequaat betrokken kan worden via de meldkamer van private partijen (VGS-alert). In de **bijlage** is een nadere toelichting opgenomen van de relevante conclusies van de OVV onderzoeken van Grave en Tilburg.

3. Risicogerichte brandweezorg in relatie tot transport incidenten

Aangezien in het wetsvoorstel wordt voorgesteld dat de veiligheidsregio's zich primair moeten richten op kleinere, vaker voorkomende incidenten binnen de eigen veiligheidsregio (zie blz. 11 1e alinea), komen transportincidenten met gevaarlijke stoffen zoals bij Grave en Tilburg voor de meeste Veiligheidsregio's (te) incidenteel voor om zich er goed op voor te bereiden; door dit soort incidenten risicogericht te benaderen is samenwerking met en assistentie van private crisispartners zoals Bedrijfsbrandweren van de chemische industrie in onze ogen dan ook wenselijk, ja zelfs noodzakelijk. Tot op heden komt het echter te weinig voor dat onze private meldkamer VGS-Alert wordt ingeschakeld bij incidenten. Deze samenwerking zou beter tot stand kunnen komen als structureler gebruikt wordt gemaakt van het LIOGS, waarmee wij al jaren goed contact hebben.

Overigens is het adequaat en veilig afhandelen van een incident voor onze bedrijfstak ook een 'license to operate'.

4. Energietransitie

De komende jaren zal naar verwachting de energietransitie een belangrijke rol spelen m.b.t. het werken met en vervoer van gevaarlijke stoffen door o.a. het vervangen van aardgas door andere gevaarlijke stoffen, waaronder waarschijnlijk ook ammoniak. Ammoniak wordt al decennia door de chemische industrie geproduceerd, vervoerd en verwerkt ten behoeve van de productie van meststoffen en die productiebedrijven hebben veel ervaring opgebouwd met het bestrijden van incidenten met ammoniak. Naar verwachting zullen incidenten als gevolg van de energietransitie waarschijnlijk sporadisch voorkomen, maar als er een incident optreedt is ervaring in het adequaat bestrijden cruciaal en dan doet het adagium "iets wat je bijna nooit doet, doe je bijna ook nooit goed" opgeld. En daarbij zal de maatschappelijk acceptatie van met name het vervoer van ammoniak ook afhangen van het professioneel afhandelen van eventuele incidenten en daartoe zijn onze achterban uiteraard bereid. Het vooraf op landelijk niveau

betrekken van en afspraken maken met professionele bedrijfsbrandweer zoals PII) is daarbij noodzakelijk.

5. Grootschalige en gelijktijdige incidenten

In de Memorie van toelichting wordt gesproken over bijstand te kunnen leveren bij “grootschalige al dan niet gelijktijdige incidenten” (blz. 25). Hoewel niet duidelijk is welke incidenten hiermee bedoeld worden, spreken wij de verwachting uit dat voor grootschalige incidenten met gevaarlijke stoffen optimaal gebruik gemaakt zal gaan worden van alle beschikbare (publiek en private) middelen en dat wettelijk wordt geborgd dat in voorkomende gevallen geen eis is voor BBW’s van Seveso bedrijven om rekening te houden dat er gelijktijdig een grootschalig incident op de bedrijfslocatie kan plaatsvinden. Daardoor kunnen deze bedrijven ook buiten de poort assisteren om invulling te geven aan de PPS samenwerking. Dit betekent onder meer dat de huidige relevante bedrijfsbrandweeraanwijzingen hierop moeten worden aangepast, zodat de inzet van een BBW ook buiten het eigen bedrijf kan plaatsvinden (inclusief aanpassing van de zogenaamde aanrijtijden voor inzet buiten het eigen bedrijf).

Artikelsgewijze opmerkingen

- **Artikel 44 lid 1**

In dit artikel is het volgende opgenomen:

Onze Minister stelt, na overleg met de besturen van de veiligheidsregio’s, ten minste eenmaal in de vier jaar een landelijk dekkingplan brandweertzorg op.

We pleiten ervoor om ook de relevante private crisispartners, zoals de bedrijfsbrandweer organisaties te betrekken bij het opstellen van dit plan, om na te gaan of en zo ja welke relevante BBW organisaties in het kader van publiek-private samenwerking hieraan een bijdrage kunnen leveren.

- **Artikel 44 lid 2**

In dit artikel is het volgende opgenomen:

Het landelijk dekkingplan brandweertzorg bevat in elk geval:

- a. een overzicht van de branden, rampen en crises die tot een meer dan regionale inzet van de brandweer kunnen leiden; en*
- b. een analyse waarin de weging en inschatting van de gevolgen van deze situaties zijn opgenomen voor de inzet van de brandweer*

We adviseren dringend om in het landelijk dekkingplan ook de bovenregionale en landelijke inzet behoefte in beeld te brengen, waarbij ook een inventarisatie plaatsvindt van de beschikbare private bedrijfsbrandweercapaciteit (bijvoorbeeld menskracht, kennis en equipment).

Verder dringen we erop aan om ook afspraken te maken over de inzet van private bedrijfsbrandweerorganisaties bij regionale, interregionale en landelijk inzet; daarbij zou het

LIOGS ook een formele rol moeten gaan spelen die ook beschreven dient te worden. Tot deze afspraken horen ook de financiering van een dergelijke inzet. In dit dekkingsplan kunnen bijvoorbeeld ook afspraken worden gemaakt over de rol en ondersteuning van de private meldkamer VGS-Alert.

Daarom stellen we voor het hiervoor genoemde artikel 44 lid 1 en 2 hierop aan te passen, inclusief een nadere toelichting in de Memorie van Toelichting op deze artikelen.

Conclusie

In het kader van het veilig, adequaat en efficiënt afhandelen van (grootschalige) incidenten met (het vervoer van) gevaarlijke stoffen is **publieke/private samenwerking** noodzakelijk, aangezien de maatschappij van hulpverleners mag eisen dat optimaal gebruik wordt gemaakt van kennis en kunde van alle partijen om een incidenten af te handelen, en die kennis en kunde zit in veel gevallen bij het bedrijfsleven. Dit sluit ook aan op de aanbevelingen van de evaluatiecommissie Muller op het versterken van publiek-private samenwerking op het gebied van crisisbeheersing en brandweezorg.

Namens de VNCI
Macco Korteweg Maris
Senior Beleidsmedewerker (Transport) Veiligheid
kortewegmaris@vncl.nl T: 06 - 516 299 98

Namens Stichting CaBO
Chris van Amersfoort
Voorzitter bestuur Stichting CaBO
bestuur@stichtingcabo.nl T: 06-227 929 36

Bijlage : toelichting op de relatie van de OVV-rapporten Stuwaanvaring door Benzeentanker bij Grave van 29 december 2019 en de Treinbotsing in Tilburg op 6 maart 2015 en Wet crisisbeheersing en brandweezorg.

Bijlage

Met betrekking tot de versterking van de bovenregionale samenwerking en het betrekken van private partijen bij incidenten met gevaarlijke stoffen heeft de Onderzoeksraad Voor Veiligheid (OVV) in een 2-tal rapporten ook al gewezen op bepaalde knelpunten. Dat betreft de rapporten van de Stuwaanvaring door Benzeentanker bij Grave van 29 december 2019 en de Treinbotsing in Tilburg op 6 maart 2015.

OVV-rapport stuwaanvaring Grave

Het OVV-rapport over het incident bij Grave beschrijft nadrukkelijk de problematiek van bovenregionale aanpak waarbij twee veiligheidsregio's, drie gemeenten en twee regio's van Rijkswaterstaat betrokken waren (blz. 82). In het rapport komt daarbij ook aan de orde dat het voor dit soort "kleine kans, groot effect scenario's" niet realistisch is om die in een handboek op te nemen, zoals ook in uw wetsvoorstel is verwoord het rapport geeft ook duidelijk aan dat private partijen, zoals de verlader met veel kennis van de gevaarlijke stof benzeen en het LIOGS (Landelijk Informatiepunt Ongevallen Gevaarlijke Stoffen) niet werden geraadpleegd voor advies en mede als gevolg daarvan zijn volgens de OVV in het begin van het incident onverantwoorde risico's genomen (zie blz. 90). Naar onze mening hadden Rijkswaterstaat en ook de brandweer direct contact op moeten nemen met het LIOGS; het LIOGS had dan via de Nederlandse meldkamer (VGS-Alert) van de Europese chemische industrie, ICE (Intervention in Chemical transport Emergencies), contact op kunnen nemen voor adequate informatie over de stof benzeen als ook over het gebruikte transportmiddel. ICE gegarandeerd ook dat assistentie aan de landsgrenzen door Duitse of Belgische Bedrijfsbrandweren geborgd is en dat een beroep kan worden gedaan op kennis van zelfs de meest exotische stoffen.

OVV-rapport treinbotsing Tilburg

In het OVV-rapport over de treinbotsing in Tilburg wordt nadrukkelijk gesproken over het begrip ketenverantwoordelijkheid. Hoewel dat begrip in het rapport betrekking heeft op afspraken tussen ketenpartners in de vervoersketen, kan dat aspect vanzelfsprekend ook aan de orde zijn bij de hulpverlening bij een (transport)incidenten met gevaarlijke stoffen; een verlader zoals een chemisch bedrijf voelt zich verantwoordelijk om bij een incident de effecten van vrijgekomen stoffen zo adequaat en veilig mogelijk te bestrijden en de gevolgen voor mens en milieu te beperken. Zulks conform de principes van *Responsible Care* zoals dat door de chemische industrie mondiaal is afgesproken.

Bij de treinbotsing in Tilburg trad er een lekkage op aan de ketelwagen met de gevaarlijke stof butadieen van een bedrijf op Chemelot; vrijwel direct na het incident heeft de bedrijfsbrandweer van Chemelot uit eigen initiatief besloten om te assisteren bij het bestrijden van het incident; dat initiatief werd door de lokale brandweer op prijs gesteld en de bedrijfsbrandweer heeft met eigen apparatuur de inhoud van ketelwagen overgepompt naar een andere ketelwagen.

De OVV is overigens niet ingegaan op de hulpverlening via de PPS-samenwerking van de publieke brandweer met de brandweer van Sitech, aangezien die goed was verlopen en er derhalve geen leermomenten te melden waren. Een rapport van een adviesbureau in opdracht van NS, DB Schenker en ProRail bevestigt de goede samenwerking in het CoPI van de OvD van de brandweer en de veiligheidskundige van de verlader (producent) en het incident werd mede daardoor relatief snel en op veilige wijze afgehandeld.
